

Januar 2011

PRODUKTIONS- OG YDELSESKONTRAKT FOR 2011

MELLEM

FORSVARSMINISTERIET

OG

CENTER FOR MILITÆRE STUDIER/KØBENHAVNS UNIVERSITET

Indledning

Der indgås årligt en produktions- og ydelsesktrakt mellem Forsvarsministeriet og Center for Militære Studier (CMS), Københavns Universitet vedr. den forskningsbaserede myndighedsbetjening og eventuelle forespørgsler fra forligskredsen. Bag ved den årlige produktions- og ydelsesktrakt ligger der en plan for 2011-2014, hvor der er identificeret en række overordnede temaer, hvorunder de årlige produkter skal indpasses. Forsvarsministeriet og Københavns Universitet finder det afgørende for kvaliteten af centrets produkter og disse produkters faglige gennemslagskraft, at centrets forskningsbaserede myndighedsbetjening koncentrerer på færre emner, men i en række flerårige temaer. Parterne lægger vægt på, at der publiceres en række større værker. Under udarbejdelsen af produkter er det ligeledes væsentligt at inddrage centrets netværk og også ressourcer inden for Forsvarsministeriets område.

Forskningsbaseret myndighedsbetjening

Den forskningsbaserede myndighedsbetjening bliver udført efter centrets projekthåndbog, der lægger vægt på kvalitetssikring og inddragelse af ressourcer og interessenter i centrets netværk. For perioden 2011-2014 planlægges det at gennemføre følgende temaer, der hver indeholder en række underprojekter. Nye projekter skal som hovedregel kunne placeres inde i disse fire temaer.

1. NATO – strategisk koncept, operationelle kapabiliteter og EU/NATO-forholdet
2. Samtænkning, kapacitetsopbygning og global regeringsførelse
3. Global Commons¹ (global infrastruktur – cyber, pirateri, beredskab m.v.)
4. Udviklingstendenser for Kinas sikkerheds- og forsvarspolitik

¹ Begrebet Global Commons dækker traditionelt over områder med global infrastruktur, f.eks. atmosfæren, oceanerne, det ydre rum, cyberspace.

Udover analyser for forsvarsforligskredsen, undervisning og forskningsbaseret myndighedsbetjening inden for de fire temaer vil centret udføre en række idéudviklingsprojekter for Forsvarsministeriet.

Produkter og ydelser i 2011

Generelt

I 2011 vil Center for Militære Studier bl.a. producere en bog om den danske indsats mod pirateri i Adenbugten og bringe en række fremtrædende danske og udenlandske forskere sammen i bogprojekter om hhv. de danske militære indsatser på Balkan, i Irak og i Afghanistan og erfaringer med kapacitets- og stabiliseringsindsatser. Ydermere vil Centret bistå Forsvarsministeriet i en række idéudviklingsprojekter om beredskabsfaglige og militære kapaciteter i internationale humanitære indsatser, mangfoldighed i Forsvaret samt udfordringer for Forsvaret efter 2014.

Centret vil samtidig udgøre den organisatoriske ramme for et tværfagligt forsknings-samarbejde mellem Københavns Universitet og øvrige relevante aktører inden for forskning i militære forhold i Danmark og i udlandet.

Centret vil løbende afholde seminarer og workshops, samt en større konference i samarbejde med Forsvarsakademiet. Centret vil lægge vægt på at danne rammen om en åben og kvalificeret dialog om sikkerheds- og forsvarspolitiske spørgsmål, som både kan foregå i fortrolighed med idéudvikling for øje og med henblik på at kvalificere den offentlige debat ved åbne arrangementer.

Centret kan gennemføre analyser for forsvarsforligskredsen på anmodning via Forsvarsministeriet og gennemføre undervisning ved Forsvarsakademiet (FAK) jf. detaljerne nedenfor.

1. NATO – strategisk koncept, operationelle kapabiliteter og EU/NATO-forholdet

Formålet med projektet er på en forskningsmæssig baggrund at analysere alliansens rolle i en globaliseret verden med nye geopolitiske udfordringer og hvordan hvilke udfordringer og muligheder det giver dansk sikkerheds- og forsvarspolitik.

Projektet tager udgangspunkt i NATO's strategiske koncept af november 2010 med henblik på at kaste lys på, hvad det nye koncept kommer til at betyde i forhold til at forbedre NATO's muligheder for at agere i en verden med kendte og ubekendte farer og udfordringer. F.eks. i f.t.:

- Samtænkning: Hvad betyder det nye strategiske koncept konkret for samtækningsideen/ mulighederne i NATO? Er der skabt muligheder for bedre samarbejde med civile aktører og hvordan? Hvad betyder samtækningsaspekterne i strategisk koncept for NATO som organisation – en mere civil karakter eller alene *'plug and play'* med andre internationale organisationer?

- NATO's kapacitetsopbygning i Afghanistan og andre steder: Hvad er der lært af tidligere og igangværende operationer, og hvorledes er dette blevet afspejlet i det nye strategiske koncept.
- Forsvarsbudgetter: Hvordan har den finansielle krise påvirket NATO – både positivt såvel som negativt set i lyset af *Level of Ambition* som formuleret i det nye strategiske koncept?
- EU/NATO-forholdet kunne belyses fra flere vinkler: er der plads til begge organisationer, vil medlemslandene begge organisationer på samme tid, fremtidig arbejdsdeling m.v.
- Output-faktorer i NATO: Hvorledes virker NATO's *usability*?

Det er et netværks-og analyseprojekt med inddragelse af relevante forskningsaktører, herunder internationale samarbejdspartnere, samt danske aktører som DIIS, Syddansk Universitet, Forsvarsakademiet, Atlantsammenslutningen m.v. På grund af NATO's centrale betydning for dansk forsvarspolitik og fordi emnet gør det muligt at belyse centrale problemstillinger i europæisk forsvarspolitik som sådan planlægger vi som udgangspunkt, at projektet vil løbe frem til 2014.

Projektets konkrete produkter vil i 2011 være:

- 2 seminarer i perioden 2011-2014 (tidsmæssig placering aftales nærmere)
- 1 antologi om de danske militære indsatser i alliancekontekst og koalition siden 2001
- Etablere og vedligeholde netværk, både nationalt og internationalt i perioden 2011-14

Endvidere følger konkrete projekter vedr.:

- *Forsvarssamarbejde – finanskrisen, samarbejdsmuligheder/begrænsninger, herunder betydningen af f.eks. den bilaterale britisk-franske samarbejdserklæring*
Hvad betyder den finansielle krise (mindre forsvarsbudgetter) og den generelle forsvarsudvikling for forsvarssamarbejdet? Vil der være mulighed for at "poole" eller dele kapaciteter, materiel, uddannelsesmuligheder osv. og i givet fald med hvem? Hvorledes kan dansk forsvar opnå størst synergi med andre relevante samarbejdslande? Hvad vil fordele og ulemper være ved tættere forsvarssamarbejde med andre nationer? Er der forskel på forsvarssamarbejde mhp. national og international opgaveløsning og hvad er konsekvenserne?

En central del af projektet vil være at kortlægge forskellige nationale løsningsmodeller på, hvordan de væbnede styrker klarer sig med mindre forsvarsbudgetter. I den forbindelse kan det være relevant at sammenligne det danske forsvarsressourceudnyttelse med andre landes væbnede styrker. Ydermere vil denne del af projektet se på, hvordan forskellige nationale løsningsmodeller på færre ressourcer modsvarer af internationale samarbejde (f.eks. britisk-fransk forsvarssamarbejde). Denne del af projektet kan med fordel realiseres i en antologi.

Projektets konkrete produkter i 2011 vil være:

- 1 workshop

- *Konventionel og nuklear våbenkontrol/nedrustning*

Hvilke regimer findes der og hvornår udløber de? Hvad er fremtiden for våbenkontrol? Disse spørgsmål er udgangspunktet for dette netværksbaserede projekt, hvor centret inddrager DIIS og andre relevante aktører.

Efter den kolde krigs ophør og efterfølgende massive CFE-bestemte reduktioner (herunder Wien dokumentet) i europæiske landes militære styrker, har konventionel våbenkontrol og tillidsskabende foranstaltninger i en årrække været højt på den politiske dagsorden i mange vesteuropæiske lande, bl.a. Danmark.

Med baggrund i den igangværende politiske tilnærmelse mellem USA og Rusland – og NATO og Rusland – på den ene side og på den anden eksistensen af de latente (herunder, "de frosne") konflikter, særligt i Kaukasus og Centralasien, bør det overvejes om det (pan)europæiske område fortsat behøver aftaler vedr. konventionel våbenkontrol og tillidsskabende foranstaltninger. Hvis det er tilfældet, hvad bør de så omfatte og i fald de begge behøves; hvordan skal de vægtes indbyrdes og om muligt integreres/afstemmes?

For så vidt nuklear våbenkontrol/nedrustning behandles START-aftale, missilforsvar, herunder relationen mellem USA, Rusland og Europa. Samlet set under tilgangen om 'Global Zero'.

Formålet med projektet vil være at kortlægge dansk og international viden på området og udarbejde en række konkrete skriftlige projekter.

Projektets konkrete produkter i 2011 vil være:

- Indlede ideudviklingsprojekt

2. Samtænkning, kapacitetsopbygning og global governance

Samtænkning har vist sig at være et mål, som det var lettere at sætte sig end at gennemføre. Projekterne inden for dette tema vil kortlægge og analysere de strukturer og kapaciteter, som er en forudsætning for samtænkte indsatser på nationalt, internationalt og globalt niveau, med henblik på at undersøge, hvordan helstøbte kapaciteter til at skabe robuste samfund kan opbygges og udnyttes på en måde, hvor samtænkningkonceptet kan gennemføres med succes.

- *Institutionsopbygning inden for internationalt samarbejde og det mulige skisma mellem forskellige internationale organisationers fokus.*

Internationale organisationers institutionsopbygning med henblik på at sikre visionen om det robuste og sikre samfund (eks. EU – NATO) set i forhold til organisationernes kernekompetencer, opgavedeling, eventuelle konkurrerende hensyn, m.m.

Projektets konkrete produkter i 2011 vil være:

- 1 workshop (skriftligt oplæg og efterfølgende rapport)

Samtænkning

Vi taler varmt for samtænkning af militære og civile indsatser ude i felten, men hvordan udvikler vi som nationer den konkrete evne til at samtænke på hjemmebanen mellem hjemlige aktører, inden vi sender nationale bidrag afsted? Er forskellen på militære og civile tilgang til operationer en hindring for succes?

Der kan fokuseres på forskellige aspekter af forsvarets mulige rolle i samtænkning med særligt fokus på den nye danske samtækningsstruktur:

- Hvad er forsvarets rolle/bidrag/komparativ fordel i forhold til den nye nationale samtækningsstruktur? Hvad kan forsvaret byde ind med af f.eks. planlægningskurser for civile, fælles før-udsendelsestræning osv. Hvad er erfaringerne fra andre (sammenlignelige) lande (f.eks. NL, UK)?
- Relevansen af Security Sector Reform-indsatser (SSR) og kapacitetsopbygning som del af samtækningsopgaven? Muligheder for Danmark?
- Hvordan tilvejebringes Rule of Law, således politi, domstole, fængsler m.v.?
- Hvad er forsvarets rolle i forhold til samtænkte indsatser i skrøbelige stater?

Projektets konkrete produkter vil i 2011 være:

- Netværksdannelse i perioden 2011-14
- 1 monografi om aspekter af forsvarets mulige rolle i samtænkning i perioden 2011-12

- *Effektmålinger*

En grundlæggende strategisk udfordring for alliancen og dens medlemslande er, hvordan man etablerer sammenhæng mellem politiske mål og militære midler. I den forbindelse er afgørende for den politiske og strategiske debat, om hvilke mål man kan stille sig og hvilke midler som skal til for at opnå dem, at man er i stand til at vurdere effekten af militære såvel som civile midler i forhold til de opsatte mål.

Fra USA har ideen om *Effect Based Operations* (EBO) spredt sig til resten af NATO, men der stilles også fra nogle sider spørgsmål ved denne tilgang. Hvilke alternative muligheder for at indrette den strategiske og operationelle planlægning findes, og hvordan kan disse udvikles til bedst at imødekomme danske behov? Herunder kan diskuteres, hvordan man måler samspillet mellem kinetiske og ikke-kinetiske effekter.

Projektet skal indeholde en analyse for rollen af effektmålinger i militære operationer (med inddragelse af comprehensive approach i NATO-sammenhæng) og hvordan denne rolle forandres i takt med nye operationskrav, teknologier og doktriner. Projektet skal desuden indeholde en redegørelse for forskellige tilgange til effektmålinger og en vurdering af hvordan effektmålinger bedst kan anvendes i implementeringen af danske strategiske mål.

Projektets konkrete produkter vil i 2011 være:

- 1 Ph.d.-afhandling i perioden 2011-14

3. Global Commons

I en globaliseret verden er alle nationer i stigende grad afhængige af den transnationale infrastruktur i form af f.eks. søveje og internettet. Som et lille land med vidtfor-grenede handelsinteresser og stor integration i den globaliserede verden, er det ikke mindst i Danmarks interesse at bidrage til at sikre robuste nationale og internationale strukturer, som kan modstå trusler og risici. Formålet med dette tema er at analysere både det nationale beredskab og den internationale indsats mod disse trusler og risici under et, for dermed at tydeliggøre den globale ramme om trusler og risici, som Danmark står overfor.

- *Kombination af beredskabsfaglige og militære kapaciteter i internationale humanitære indsatser*

Det belyses, hvilke muligheder og fordele, der vil kunne opnås ved at kombinere beredskabsfaglige og militære kapaciteter i internationale indsatser med humanitært formål. Endvidere belyses, hvilke udfordringer dette eventuelt vil kunne give i relation til internationale konventioner m.v. Der tages udgangspunkt i forsvarets kapaciteter jf. Forsvarsforlig 2010-2014, herunder den i forliget fastsatte Task Force og internationale planlægningskapacitet m.v., samt redningsberedskabets kapaciteter jf. indeværende flerårsaftale om redningsberedskabet.

Der anvendes i analysearbejdet bl.a. en række opstillede case studies, hvor muligheder, fordele og udfordringer ved en kombineret beredskabsfaglig og militær indsats belyses. Disse casestudies omfatter blandt andet følgende:

- 1) Evakuering af danske statsborgere i udlandet
- 2) Indsats med katastrofebistand eller nødhjælp via lufthavn
- 3) Indsats med katastrofebistand eller nødhjælp via havn
- 4) Indsats med katastrofebistand uden anvendelse af lufthavn eller havn.

Analysearbejdet fastsættes nærmere i samarbejde mellem CMS og Forsvarsministeriet. Analysearbejdet forventes fastlagt ultimo 2010/primio 2011 og i hovedsagen gennemført i 1. halvår 2011.

Projektets konkrete produkter vil i 2011 være:

- 1 ideudviklingsprojekt
- *Dansk kapacitet til Computer Network Operations.*

CMS bidrager til delelement i Forsvarsministeriets udvikling af en dansk kapacitet til Computer Network Operations. Kapaciteten udvikles i overensstemmelse med Forsvarsforlig 2010-2014. Kapaciteten vil omfatte såvel defensive som offensive elementer.

CMS bidrag til delelement i dette udviklingsarbejde fastlægges i samarbejde mellem CMS og Forsvarsministeriet. Bidraget forventes som udgangspunkt at være centreret omkring en analyse af, i hvilket omfang Krigens Love og andre reguleringer af militær magtanvendelse finder anvendelse i relation til Computer Network Operations. Emnet vil blive behandlet i Arbejdsgruppen vedrørende Computer Network Operations, hvorfor CMS analyse forudses at bidrage hertil. Den konkrete støtte forventes fastlagt ultimo 2010/primio 2011 og i hovedsagen gennemført i 2011.

Projektets konkrete produkter vil i 2011 være:

- 1 ideudviklingsprojekt
- *Hvordan vil den fremtidige efterspørgsel efter Beredskabsstyrelsens internationale indsatser se ud?*

I de senere år har der været et øget fokus på det stigende antal naturkatastrofer, hvilket gør det aktuelt at få kortlagt den forventede fremtidige efterspørgsel efter Beredskabsstyrelsens internationale kapaciteter. Dernæst om Beredskabsstyrelsens nuværende kapaciteter vil kunne håndtere den fremtidige efterspørgsel.

En sådan analyse vil kunne indgå i forberedelserne til en ny flerårig aftale på Beredskabsområdet. Analysen skal foreligge i marts / april 2011.

Projektets konkrete produkter vil være:

- Ideudviklingsprojekt (skriftligt bidrag)

- *Pirateribekæmpelse.*

Ikke alene har indsatsen mod pirater i Adenbugten været en demonstration af, hvad søværnets rolle fremadrettet kan være for at sikre Global Commons, indsatsen mod pirateri har også vist samspillet mellem private og offentlige aktører. En række foranstaltninger er iværksat – både i relation til egentlig bekæmpelse af piraterne, gennemførelse af egne foranstaltninger på den civile handelsskibe (*Best Management Practises – BMP*) som til overvejelser om etablering af supplerende juridiske instrumenter m.v.

Ydermere har både EU og NATO haft roller i operationerne i området, så vel som nye stormagter som Indien og Kina har været til stede.

På trods af de store risici, som der åbenlyst og gradvist er blevet forbundet med at deltage i piraterivirksomhed, er potentialet for den økonomiske gevinst tilsyneladende stadig så stor, at den er risikoen værd. En sammenfattende, komparativ beskrivelse af *lessons learned* om og effekten af gennemførte foranstaltninger vil kunne anvendes i en fremadrettet, herunder forebyggende, tilgang – *way ahead*. Beskrivelsen vil omfatte en oversigt over de forskellige tiltag, der er gennemført inden for såvel kapacitetsopbygning som anti-pirateriindsatser af respektive organisationer og evt. enkeltstater.

Dette omfattende emne kræver en samlet præsentation på dansk, der både viser den omfattende indsats, som er gjort, og de lige så store udfordringer, som ligger forude.

Projektets konkrete produkter vil i 2011 være:

- 1 monografi, 2011 (færdiggøres første kvartal 2012)
- 1 netværk 2011-14

4. Udviklingstendenser for Kinas sikkerheds- og forsvarspolitik

Et netværksprojekt med inddragelse af relevante aktører, herunder andre forskningsinstitutioner bl.a. DIIS, CBS, Syddansk Universitet, Århus Universitet og Forsvarsakademiet. Kinas position som en af de fire mest markante "*growing economies*" belyses ud fra en dansk og europæisk forsvars- og sikkerhedspolitisk optik, såvel globalt som regionalt.

- Globalt - Kinas militære ambitioner, herunder styrkeprojektion, og forsvarsbudgetter under stadig vækst.
- Regionalt - forholdet til Rusland, Japan, Indien – men også mindre lande i regionen.
- Den tredje verden - det afrikanske kontinent.
- USA samt de arktiske områder.

Undertemaer i projektet kunne være nukleare aspekter, missilforsvar, cyber-angreb/forsvar (*Computer Network Operations*) og fredsstøttende operationer.

Projektets konkrete produkter vil i 2011 være:

- 1 seminar
- 1 workshop (skriftligt oplæg og efterfølgende rapport)
- Etablere og vedligeholde netværk, både nationalt og internationalt i perioden 2011-14

Undervisning

Undervisning på Forsvarsakademiet: Valgfrit modul på stabskursus, specialevejledning samt årlig konference om forsvarspolitisk emner.

Undervisning på Universitetet: Udbud på Institut for Statskundskab, eventuelt i samarbejde med Forsvarsakademiet samt vejledning af Ph.d.-studerende og specialer.

Undervisning m.v. ved Forsvarsakademiet

- a. Valgfrit modul på Stabskursus (STK). 20 konfrontationstimer x forberedelsesnorm på 4,5.
- b. Vejledning af op til 10 projekter (specialer) med faktor 37,5 timer og censur på op til 10 projekter med faktor 15 timer.
- c. Årlig konference om forsvarspolitisk emne, organiseret i samarbejde mellem FAK og CMS. 273,6 timer.

Undervisning ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet

- a. Udbud ved Institut for Statskundskab indenfor centrets kerneområde. Undervisningen kan efter nærmere aftale mellem CMS og FAK udbydes i samarbejde med FAK. 28 konfrontationstimer x forberedelsesnorm på 4,5, samt eksamination.
- b. Vejledning af Ph.d.-studerende eller specialer i op 180 timer, samt eksamination.

I idéudviklingsprojekter i samarbejde med Forsvarsministeriet

- *Løbende seminarer om aktuelle forsvars- og sikkerhedspolitiske problemstillinger*
CMS gennemfører minimum tre seminarer per år, som omhandler en aktuell forsvars- og sikkerhedspolitisk problemstilling. Seminarerne inddrager politikere, embedsfolk og andre med ekspertviden om aktuelle sikkerheds- og forsvarspolitiske problemstillinger. Formålet med seminarerne er at sikre en kvalificeret debat om sikkerheds- og forsvarspolitiske spørgsmål og skabe netværk, også mellem teoretikere og praktiskere.

- *Forsvarets opgaver og kapaciteter post-Afghanistan, herunder fremtidige konflikttyper og operationstyper*

CMS bidrager på et forskningsmæssigt grundlagt til Forsvarsministeriets interne analysearbejde, der har til formål at belyse forsvarets opgaver og mulige internationale operationer efter den nuværende indsats i Afghanistan. På denne baggrund belyses det afledte behov for kapaciteter i forsvaret. Dette sammenholdes med den udviklingsretning, der fremgår af beretningen fra Forsvarskommissionen af 2008 samt Forsvarsforlig 2010-2014.

CMS bidrag til denne proces fastlægges i samarbejde mellem CMS og Forsvarsministeriet. Processen forventes som udgangspunkt at være centreret omkring en seminarrække faciliteret af CMS med deltagelse af repræsentanter fra Forsvarsministeriets Planlægnings- og Operationsafdeling samt eksterne eksperter. Analysearbejdet inkl. seminarrækken forventes fastlagt primo 2011 og i hovedsagen gennemført i 2011.

Projektets konkrete produkter vil i 2011 være:

- Ideudviklingsprojekt
- *Forsvarets evne til fremtidigt at rekruttere bredt og mangfoldigt i den danske arbejdsstyrke*

Set i relation til den demografiske udvikling i den danske arbejdsstyrke, bør forsvaret styrke evnen til at rekruttere den voksende andel af nydanskere. Endvidere ønsker forsvaret i højere grad at rekruttere og fastholde kvinder på alle niveauer i forsvaret.

Projektets konkrete produkter vil i 2011 være:

- Ideudviklingsprojekt, afsluttet i 2. halvår 2011
- 1 årligt seminar i perioden 2011-14

Analysen for forsvarsforligskredsen

CMS kan udarbejde rapporter og 'brief' samt oplæg til seminarer, konferencer og rundbordssamtaler efter ønske fra forsvarsforligskredsen med op til 2.500 timer (specificeres nærmere, når evt. ønsker foreligger i løbet af 2011).

Evaluering

Den forskningsbaserede myndighedsbetjening bliver udført med vægt på kvalitetssikring og inddragelse af ressourcer og interessenter i Center for Militære Studiers netværk. De endelige produkter bliver fagfællevalueret og skal leve op til Københavns Universitets videnskabelige standarder.

Der vil endvidere løbende i dialogen mellem Center for Militære Studier og Forsvarsministeriet ske en tilbagemelding på produkterne.

Forsvarsforligskredsen vil ligeledes have mulighed for at drøfte produkterne i forbindelse med det årlige møde mellem Center for Militære Studier og forsvarsforligskredsen.

Endelig gennemføres i 2013 en uvildig, ekstern forskningsevaluering (peer review), der skal indgå i Forsvarsministeriets beslutningsgrundlag for en eventuel videreførelse af rammeaftalen mellem Forsvarsministeriet og Københavns Universitet.

Joachim Finkielman
Kontorchef
Forsvarsministeriet

Lars Bille
Institutleder
Københavns Universitet

Den 7. januar 2011